ANTONII STÖRCK,

SACRÆ, CÆS. REG. APOST. MAJESTATIS CONSILIARII AULICI, ARCHIATRI, ET IN NOSOCOMIO PAZMARIANO PHYSICI

LIBELLUS,

QUO DEMONSTRATUR:

STRAMONIUM, HYOSCIAMUM, ACONITUM

NON SOLUM TUTO POSSE EXHIBERI USU INTERNO HOMINIBUS, VERUM ET EA ESSE REMEDIA IN MULTIS MORBIS MAXIME SALUTIFERA.

JUNGUNTUR SIMUL HARUM PLANTARUM IMAGINES ÆRE EXCUSÆ.

VINDOBONÆ,

TYPIS JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CÆSAREÆ REGIÆ MAJESTATIS AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

MDCCLXII.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

PRÆFATIO.

Affici morbo, moleſtum eſt.

Ferunt tamen ægri hanc moleſtiam facile, dum ſpes curationis ſupereſt.

Dum vero poſt diuturnum multorum medicamentorum uſum morbus non tantum non levatur, verum redditur adhuc pejor, tunc malum oritur, quod morte ipſa eſt acerbius.

Etenim ægri, qui continuis miſeriis divexantur, omni momento vitæ finem precantur, exoptant.

Non inutilis igitur erit labor, qui ad curandos graviores morbos, & ad detegenda nova ac efficacia remedia impenditur.

Her-

PRÆFATIO.

Herbæ venenatæ nobis multum promittunt.

Demonſtrant id experimenta, quæ hiſce pagellis de *Stramonio, Hyoſciamo, & Aconito* enarrantur.

Harum quidem herbarum virtus ſpecifica his nondum determinatur; nam plurimum hucusque in eo verſabar: ut doceam primo, qua ratione hæ ſine noxa poſſent dari ægris, & ut prævie dein indicem, in quonam morbo videantur convenire.

Interim certus ſum, eum, qui exacte in experiundo fuerit meam normam ſecutus, nociturum nemini, & profuturum plurimis.

Additur huic opuſculo plantarum effigies, ære excuſa, ne tam facile in colligendo errores contingant, aut inutilia inter medicos foveantur litigia.

CA-

CAPUT I.

DE STRAMONIO.

Dum biennio abhinc officium aulicum poſtulavit, ut æſtatem tranſigerem in Hetzendorf, curamque *Familiæ Imperialis*, ibi degentis, gererem, ſæpius tempore matutino aut veſperi per prata, colles, vallesque vicinos ambulavi, inquiſiturus plantas, iis in locis creſcentes.

Non adeo ad characteres botanicos adtentus eram, verum quamlibet plantam, mihi cognitam, consideravi solummodo: cujus utilitatis esset, quonam in morbo a Medicis exhiberetur, qualem præstaret effectum.

Inveni plerumque herbas maxime notas, & ubique in usum medicum receptas, probatasque multa experientia, & annosa praxi.

Mense, autem Junio, Julio, Augusto, vidi penes hortum Imperialem in Hetzendorf, & in vicinis locis, circa Schönbrunn, Pentzing, & Hietzing, ingentem copiam *Stramonii* provenire, crescere, florere.

Stramonium, herbæ nomen est officinale; botanicis dicitur *Datura*, pericarpiis spinosis, erectis, ovatis. Vide species

Plant.

Plant. *Linæi* pag. 179. ab aliis nominatur *ſolanum fœtidum* pomo ſpinoſo, oblongo, flore albo, infundibuliformi. Vide *Baub.* pin. 168.

Novi hanc plantam extra omnem uſum medicum eſſe, deſcribique ab Auctoribus generi humano, & brutis ſumme nocivam.

Novi autem ſimul, quænam olim eſſent ſcripta de uſu cicutæ, quæ omnia maximam hujus plantæ vim deleteriam clamitabant.

Quod tamen dein reiterata experientia falſum repertum, demonſtratumque fuit.

Habetur enim inde remedium, quod tuto ægris datur, & juvat multoties.

Hæc dum ſæpius animo volvi, ſtatui tandem Stramonium colligere, & ad tentamen medicum vocare.

Experiundum erat primo: id ne verum eſſet, quod Botanici hac de planta ſcribunt.

Legitur apud quosdam: *Si tantum olfeceris Stramonium, ebrietatem facit.*

Periculoſum igitur erat experimentum: nihilominus tamen inde non terrebar, & eo, quo cœpi, pede perexi.

Die vigeſimo tertio Junii anni 1760. ſummo mane jejuno ventriculo ex meis ædibus diſceſſi, plantam hanc quæſivi, & ſat magnam ejus copiam collegi.

Fricui folia caulemque digitis fortiter, & frequenter olfeci, percepi quidem gravem, & ingratum nauſeoſumque odorem, verum nil temulenti, nil inebriantis adverti. Læ-

Lætabar propterea, & ad experimentum fiebam audacior.

Tertio die curavi magnam quantitatem hujus plantæ adferri.

Et ego ipſemet eam in minuta fruſta conſcidi (abjecta ſolummodo radice) dein in mortario marmoreo contudi, & ſuccum expreſſi.

Nil mali inde in me ortum fuit, nec meus famulus, qui mihi aſſiſtebat, quidquam conquerebatur, licet ſæpius, & ſollicite eum rogaverim.

Peracto hoc labore optime cœnavi, & in eodem cubiculo, quo hæc fiebant, clauſis feneſtris tota nocte tranquille dormivi.

Mane evigilans præter conſuetudinem ſenſi obtuſum capitis dolorem; cæteroquin eram agilis, ſerenus, & ad mea negotia aptus.

Sum-

Sumpto jentaculo evanuit quoque obtusus capitis dolor.

Ex herba conscissa expressi octo Libras succi, & hunc lento igne, in vase terreo, vitreato (sæpius agitando spatula lignea, ne amburatur) ad extracti consistentiam redegi.

Vapor avolabat admodum ingratus, is tamen nec mihi, nec meo famulo, qui simul inspissandi curam gerebat, caput turbavit.

Extractum in loco frigido coiit in massam nigram, friabilem, quæ innumeris oblongis spiculis salinis splendebat.

Hujus massæ Granum unum, & dimidium linguæ meæ imposui, & cum inde nil incommodi senserim, id palato fortiter appressi, & sæpius lingua volvendo dissolvi.

Adeo

Adeo ingratum, & nauſeoſum tunc ſaporem percepi, ut rejeciſſem id ilico, niſi experimenti amor aliud ſuaſiſſet.

Solutum tandem deglutivi penitus.

Manſit poſtea per quadrantem horæ ingratus, & graveolens in ore ſapor, qui ſenſim ſponte evanuit.

Aſſumpto hoc per tres horas nil bibi, nil comedi, ut viderem, quid accideret.

Verum adtentus licet fuerim, nil tamen obſervavi, habui me eo die, æque bene ac alias; nec turbabatur memoria nec vis judicandi.

Lætabar plurimum ſuper hoc eventu. Timui quidem, fateor, in principio, ne id mihi contingeret, quod Auctores de hac planta notarunt.

Etenim mentis privatio morte ipſa acerbior mihi videtur.

Cum autem facto primo experimento in proprio meo corpore nil prorſus mali adverterim, nec eodem die, nec diebus ſequentibus, concluſi: *Stramonii* extractum parca Doſi poſſe tuto exhiberi hominibus.

Agebatur tunc de morbo, in quo conveniret, & de ægris, quibus prodeſſet.

Conſului iterum veteres recentioresque ſcriptores, nil autem, quod mihi faveret, inveni: etenim omnes ſcribebant: *Stramonium* turbare mentem, adferre inſaniam, delere ideas & memoriam, producere convulſiones.

Omnia hæc erant mala, interdicebantque internum *Stramonii* uſum.

Interim tamen ex his formavi ſequentem quæſtionem: *Si Stramonium*

tur-

turbando mentem adfert insaniam sanis, an non licet experiri: num insanientibus & mente captis turbando, mutandoque ideas, & sensorium commune adferret mentem sanam, & convulsis tolleret contrario motu convulsiones?

Erat hæc idea a longe petita, nec tamen omni felici eventu caruit.

En experimenta!

EXPERIMENTUM I.

Filia, 12. annor., a binis mensibus insaniebat, ad rogata turbate respondit, neque ea verba, quæ protulit, poterat bene exprimere.

Morosa erat, & inobediens, nec bonis verbis, nec severis potuit redigi ad debitum officium.

Tentata remedia nil juvabant. Dabatur igitur huic mane dimidium gra-

num extracti *Stramonii* (Pilulæ forma) & vesperi repetebatur eadem Dosis, superbibendo qualibet vice vasculum jusculi vitulini, vel infusi Thée.

Spatio quatuordecim dierum usu hujus extracti, nil prorsus mutatum fuit in hac ægra.

Verum tertia septimana cœpit fieri minus morosa, longe aptius ad rogata respondit, & loquebatur satis distincte.

Intra binos menses continuato semper eodem remedio (aucta tamen dosi, etenim secundo mense ter quotidie sumsit pilulam dimidii granii) optime cœpit ratiocinari, & preces suas matutinas ac vespertinas (quod antea non potuit) clara & distincta voce recitavit, bonam habuit memoriam, & mens sensim integre redibat. Ex

Ex his eram convictus: *Stramonii* extractum posse dari tuto, diu, & bono cum effectu.

EXPERIMENTUM II.

FOEmina, 40. aliquot annorum, vertigine jam a binis annis laboravit, nec ulla ope potuit inde levari.

Mens sensim turbata est, & vertigini se junxit dementia.

Ferebatur tunc ad nostrum Nosocomium.

Applicata remedia prorsus nullum levamen adferebant.

Imo cœpit hæc ægra insanire fortiter, furere, & noctu surrexit e lecto, clamando turbavit, terruitque alias ægras, & quasdam voluit vi e lecto emovere.

Hoc

Hoc in ſtatu dedi mane & veſperi granum dimidium extracti Stramonii.

Primo ſtatim die fiebat pacatior, noctu autem æque furioſa fuit ac antea.

Tertio die dedi mane unum granum hujus extracti & unum veſperi.

Omnia Symptomata inde mitiora reddebantur.

Aegra noctu quidem clamavit, verum e lecto non ſurrexit, & brevi iterum obdormivit.

Quarto die jam ad rogata cœpit aptius reſpondere, mox tamen iterum in priſtinas ideas incidit.

Di s, noctesque tunc erant ſatis tranquillæ, pacatæ.

Octavo die dedi ter quotidie granum unum extracti Stramonii.

Hac

Hac doſi in quartam ſeptimanam continuatum eſt. Hoc tempore componebatur omnis furor, evanuit inſanies, rediit mens, loquela, judicium, & ægra tota nocte æque bene dormivit, ac aliæ ejus ſociæ.

Aptiſſime ad omnia reſpondit, bene commedit, imo erat vorax, vires habuit bonas, deambulavit in cubiculo, & extra cubiculum in libero aëre.

Attamen vertigo eam frequenter & ſubito, ut ante uſum hujus remedii fieri ſolebat, turbavit, & ſubinde adeo vehementer, ut aliquoties quaſi apoplectica ceciderit, interim mente ſibi erat ſemper præſens.

Mihi ſufficiebat: quod extractum Stramonii inſaniam curaverit, & quum viderem, quod vertigo inde non emen-

dare-

daretur, abſtinui ab hoc medicamento.

Varia iterum tentavi, quæ vertiginem tollerent, efficere autem nil potui.

Per quinque menſes hæc miſera in noſocomio adhuc vixit, omnes mentis functiones erant bonæ, vertigo autem ſenſim fiebat fortior, frequentior.

Et dum ægra erecto corporis trunco & capite in lecto ſedit, libera fuit, dum vero capite paulo profundius jacuit, vel dum corpus movit, acceſſit ilico caligo, vertigo, anxietas.

Vires ſenſim diminutæ ſunt, demum ſupervenit vera apoplexia, & ſubita mors.

Sectione Anatomica invenimus omnes venas cerebri varicoſas; ſinus falciformis ex anteriore parte erat ad longitudinem unius & dimidii pollicis

oſ-

offeus, anteriores bini ventriculi cerebri erant præternaturaliter diftenti, repletique multis hydatidibus diverfæ magnitudinis & formæ.

In reliquo corpore vifcera omnia faniffima reperta funt.

Ex his poft mortem inventis patet: vertiginem in hac ægra fuiffe malum immedicabile.

Quis enim Medicus, etiamfi hujus morbi cognoviffet veram caufam, potuiffet hydatides tollere, aut finum offeum ad mollitiem naturalem reducere?

Sufficit, quod ufu Stramonii fuerit furor compofitus & infanies curata; quodque nullum malum fymptoma inde fit ortum.

EX-

EXPERIMENTUM III.

Rusticus, 32. annorum, a tenera ætate diris convulsionibus, & severa epilepsia omni tertia quartave septimana adeo vehementer afficiebatur, ut post quemlibet paroxysmum manserit debilis, mentisque suæ impos, & demens per plures dies.

Corripiebatur is febre acuta, putrida, unde ferebatur ad nostrum nosocomium.

Postquam per dies quatuordecim in nosocomio fuit, cœpit convalescere.

Finita tertia septimana, dum ex nosocomio voluit discedere, invasit eum convulsio & vehemens epilepsiæ paroxysmus, qui per integras tres horas duravit.

Fi-

Finito paroxyſmo deliravit absque febre; & vires habuit penitus proſtratas.

Propinavi ei tunc emulſum ſequens:

℞. Camphoræ gr. xv.

Sem. Melon.

Amygd. Dulc. aa. unc. jß.

F. C. Decoct. hord. Emuls.

Colaturæ Lib. ij. adde.

Syrup. Diacod.

—Menth. aa. unc. j.

M. S. ſumat æger omni bihorio duo cochlearia.

Spatio viginti quatuor horarum augebantur vires, æger ſe ipſum in lecto erexit, nec manibus amplius tremuit, verum delirium non ceſſavit.

Tertio die vorax erat, & vi aliis ægris voluit cibos arripere, & oblata aviđiſſime deglutivit.

Delirio per vices acceſſit furor.

Quarto die incepi dare mane unam pilulam (grani unius) de extracto Stramonii, veſperi eandem doſin iteravi.

Nox pacata fuit.

Die quinto nullus advertebatur furor, attamen erat adhucdum mens penitus alienata, nec ullum aptum reſponſum dedit æger.

Interim obediens fuit in omnibus, nec ea, quæ ei offerebantur, adeo avide deglutivit; nec facies amplius adeo torva erat.

Sexto die eadem Doſi continuavi, & ſymptomata erant quoque eadem.

Idem obſervabatur die ſeptimo.

Nec quidquam mutatum fuit octavo die.

Nono die dedi ter pilulam unam grani unius.

Hoc

Hoc die erat æger valde pacatus, & per plures horas poſt meridiem dormivit.

Mens erat adhucdum turbata; attamen noctes omnes optimo, & profundo ſomno tranſigebantur.

Decimo die ſæpius apte reſpondit, & famem conqueſtus eſt.

Undecimo die ambulabat per cubile, & aliis ægris loquebatur, dum vero aliquamdiu loqui continuavit, turbabatur iterum, & inepta protulit; paulo poſt autem ipſe agnovit, quod erraverit, unde ſe correxit, & bona ratione ad priora rediit.

Duodecimo die fere nihil ſiniſtri obſervatum eſt.

Decimo tertio die optime ſe habuit, dixitque, ſe nunquam caput adeo libe-

rum, & mentem ita ſerenam habuiſſe, ſeque fere toto vitæ tempore languiſſe, nunc omnia mutata eſſe, omnia vigere, & eſſe agilia.

Retinui eum in Noſocomio, ut viderem: an paroxyſmus debito tempore rediret.

Interea quotidie dedi ei pilulas tres, & victum ſanorum.

Alvum depoſuit quotidie naturalem, urinam autem miſit copioſam, pallidam.

Omnes functiones erant liberæ, ſanæ, robur erat integrum, & muſculi omnes toroſi.

Sub initium quartæ ſeptimanæ eum ſubito præter omnem opinionem invaſit paroxyſmus epilepticus.

Is autem levis fuit, nec ultra horæ quadrantem duravit.

Nec

Nec æger inde vires amiſit, nec mens ei emota eſt.

Lætabar propterea, fecique, ut æger easdem pilulas in eadem doſi continuaret.

Poſt paucos dies dum optime ſe haberet, rogavit, darem ei bonam harum pilularum portionem, ut iis domi ſuæ poſſet uti, promittens, ſe ilico rediturum ad me, ſi vel minimum malum adverteret.

Verum ab eo tempore eum non amplius vidi.

Cum bonum ex his pilulis effectum habuerit, credo, quod noſocomium iterum acceſſiſſet, ſi eum denuo morbus prehendiſſet.

EXPERIMENTUM IV.

PUella, 9. annor., jam a quatuor ſeptimanis quotidie aliquoties fortiſſima convulſione totius corporis vexabatur.

Medici peritiſſimi omnem operam impenderunt, ut miſerrimam hanc puellam liberarent.

Morbus tamen nequaquam mitior factus eſt.

Suaſi: ut daretur mane, & veſperi granum dimidium extracti Stramonii.

Augebantur inde convulſiones.

Altero die iterum mane dabatur dimidium granum, & totidem veſperi; verum magis increvit morbus.

Ceſſatum tunc eſt per aliquot dies ab uſu hujus extracti; tandem denuo fuit

ex-

exhibitum, aſt priora oriebantur ſymptomata.

Hinc erat ilico in hac ægra ab hoc remedio abſtinendum, & ad alia iterum recurrendum.

EXPERIMENTUM V.

JUvenis viginti aliquot annorum, jam a pluribus annis ſæviſſima epilepſia laboravit.

Cauſam mali ignorabat.

Paroxyſmus eum quotidie quater, quinquies, ſexies aut ſepties ſubito invaſit, isque ſemper per mediam horam, & ultra duravit.

Vires inde debilitabantur, mens fiebat hebes, facies tota triſtis & melancholica.

A nullo remedio hucuſque levamen habuit.

De-

Dedi igitur ter quotidie granum dimidium extracti Stramonii.

Hac dosi per quatuor dies utebatur æger, verum nullam inde mutationem percepit.

Dedi dein ter quotidie granum integrum.

Unde paroxysmi fiebant minus frequentes, mitiores, breviores.

Sensim mens reddebatur serenior, facies hilarior, & loquela liberior, quæ antea difficilis erat & impedita.

Vigesimo die dedi quatuor grana.

Morbus dein erat adeo mitis, ut per diem tantum unus alterve levis paroxysmus adverteretur.

Corporis vires auctæ sunt, & omnis melancholia sensim disparuit.

Trigesimo die dedi quinque grana.

Tri-

Trigeſimo primo die bini tantum leves paroxyſmi obſervabantur.

Trigeſimo ſecundo & tertio die æger penitus liber fuit.

Trigeſimo quarto die ter eum morbus invaſit, & multo vehementius, quam die trigeſimo primo.

Trigeſimo quinto ſextoque die æger bene ſe habuit, appetiit, fuit hilaris.

Trigeſimo ſeptimo die bis convellebatur fortiter.

Trigeſimo octavo die tres leves paroxyſmi obſervati ſunt, qui tantum per unicum momentum durarunt, & ſub his mens non eſt turbata.

In procedentibus vero paroxyſmis ſemper delebatur memoria, & omnis ſenſatio.

Trigeſimo nono die liber fuit æger. Dedi eodem die ſex grana extracti Stramonii.

Hac dosi continuavi adhuc per integrum mensem, & æger erat fere curatus, tunc autem remedium mihi defecit, & erat tempus hyemnale, quo parari non poterat.

Hinc experimentum, quod optime cessit, erat interrumpendum.

Suasi: ut alia interim sumeret remedia, verum quum ei has pilulas amplius dare non potui, renuit omnia.

CAPUT II.

DE HYOSCIAMO.

HAbet hæc planta radicem crassam, rugosam, multifidam, foris fuscam, intus albam, constat foliis mol-

mollibus, amplis, lanuginofis, graveolentibus, caules funt bicubitales, crassi, ramosi, densa lanugine obsiti, flores monopetali, in quinque segmenta obtusa divisi, coloris sublutei, intercurrentibus aliquot venis purpureis &c. crescit circa omnes pagos, & in viis publicis.

Attamen usus ejus internus a plurimis auctoribus prohibetur.

Sunt quædam in dispensatorio compositiones, quas extractum hujus herbæ ingreditur.

Verum adeo parva portio pro dosi semper venit, ut præstare omnino nil possit.

Solum igitur extractum, quid in corpore humano ageret, experiri statui.

Ex planta recenti (sine radice) suc-

cum

cum expressum leni igne ad extracti consistentiam inspissavi.

Primum experimentum in cane mediocri institui, ingerendo ei bolum granorum decem hujus extracti.

Nullam prorsus mutationem in cane observavi, cucurrit alacriter, & oblata bono appetitu devoravit.

Tertio die dedi eidem cani grana viginti cum offa carnis.

Neque inde aliquod symptoma ortum est.

Sexto die binas drachmas hujus extracti vi ingessi in ejusdem canis ventriculum.

Meticulosus erat per aliquot minuta, dein vero bibit copiosam aquam, & carnes oblatas devoravit.

Post

Poſt mediam horam languit, oculos tenuit apertos, & pupillam maxime dilatatam, eundo titubavit, impegit in obſtacula, & fere nihil vidit.

Compoſuit ſe ſe dein ad ſomnum.

Anxius erat in ſomno, & ſcrobiculum cordis ſæpius vi introrſum trahebatur.

Poſt binas horas cœpit vomere omnia ingeſta, ſtando tremuit, eratque debilis.

Poſtquam ter vomuit, ſolvebatur quinquies alvus.

Prodierunt fœces liquidæ, ſubfuſcæ, magna copia, & multum fœtentes.

Oculi manſerunt immobiles, & pupilla valde dilatata, & viſus videbatur fere deletus.

Canis dein iterum cœpit dormire, ſpaſmi circa cordis ſcrobiculum minuebantur, & ſenſim ceſſarunt penitus.

Somnus durabat per quatuor horas, & canis jacuit admodum tranquillus, nec agitabantur membra, ut id paulo ante fieri ſolebat.

Poſt ſomnum oculi erant naturales, canis objecta optime videndo diſtinguebat, vires bonas habuit, fuit alacer, panem, & carnes magno cum appetitu deglutivit.

Retinui hunc canem per plures ſeptimanas, ſanus erat ſemper, vigil, & agilis.

Videbam ex hoc, parva doſi extractum hyoſciami non poſſe nocere, magna autem copia datum excitare turbas, & anxietates.

Sumſi igitur per octiduum quotidie matutino tempore jejuno ventriculo granum unum.

Ha-

Habui me æque bene, ac alias, ſanus fui, nec in viſu quidquam mutatum adverti.

Hoc enim ſymptoma in cane mihi erat ſuſpectum.

Iis tamen diebus, quibus hoc aſſumſi, alvus erat liberior, & appetitus longe major.

Cum per octiduum hoc tentaverim ſine ulla noxa, credidi, & illud ægris exhibendum eſſe.

Verumtamen iis tantum in caſibus, ubi reliqua medicamenta, non prodeſſent.

Brevi ſe ſe obtulit caſus ſequens.

EXPERIMENTUM I.

FOemina 37. annor., jam ultra ſesqui annum diris convulſionibus ſere quotidie vexabatur.

Hæ

Hæ autem convulſiones nequaquam totum corpus occuparunt, verum vagæ erant, & jam pectus, jam venter, jam pedes, jam brachia &c. inde afficiebantur.

Ingentes dolores paſſa eſt ægra, vires penitus proſtratæ ſunt, & appetitus deletus, nec unquam dormire potuit; ſubinde vomuit copioſam bilem, æruginoſam.

Dum convulſiones ventris inferiora occuparunt, tunc ani ſphincter adeo fortiter contrahebatur, ut nullo molimine canula pro clysmate introduci potuerit, & tunc quoque urina fiebat ſtrangurioſa, & aderat perpetuus ac ſumme dolens alvi tenesmus.

Remedia, & a veteribus, & ab hodiernis commendata, multisque experien-

rientiis contra convulſiones probata, in hac ægra fuerunt ſine ulla efficacia.

Solum opium, idque magna doſi, paroxyſmos mitigavit, ſopivit dolores, nervorumque motus convulſivos tandem compeſcuit; nec tamen impedivit, ne idem malum brevi iterum rediret, præterea fæces retardavit, alvumque adeo ſtrictam reddidit, ut nec enemata quidquam potuerint educere.

Cognita igitur remedia, cum in hac ægra adhibebantur incaſſum, dedi Hyoſciami extractum.

Sumpſit ægra granum unum tempore matutino, alterum hora ante prandium, & tertium veſperi.

Spatio quatuor dierum advertit appetitum redire, alvum eſſe liberiorem, neque paroxysmos amplius tanta violentia ſævire.

Dosin igitur auxi, & exhibui ter de die duo grana extracti Hyosciami.

Libera dein fuit per septem dies ab omni convulsione, appetiit, alvusque prodiit sponte copiosa, pultacea, somnus erat tranquillus, reficiens.

Octavo die leves tantum insultus habuit in ventre, & pedibus; hi autem opio brevi supprimebantur.

Dedi dein novem hujus extracti grana per diem, alvus inde manebat aperta, & appetitus satis bonus.

Continuavi hac dosi per binos menses, & cum nullum advertebatur convulsionis signum, tandem ab ulteriori usu destiti.

EXPERIMENTUM II.

VIrgo, 24. annor., a quinque septimanis in pede dextro tremorem con-

convulſivum habuit, ideo nec quiete jacere, nec ſedere, minus ambulare poterat.

Tentatis jam variis remediis, demum dedi mane, & veſperi granum unum extracti Hyoſciami.

Quinto die cœpi ter dare quotidie granum unum.

Intra paucos dein dies minuebatur tremor, & ſpatio trium ſeptimanarum malum hoc penitus evanuit.

Alvum hæc ægra ſub uſu pilularum quotidie copioſam depoſuit, antea autem tantum omni biduo, aut triduo dura ſcybala magno cum molimine dimiſit.

In urina quoque obſervabatur coloris mutatio, hæc enim ſemper limpida, aquoſa, inodora fuit, & uſu pilularum

reddebatur colore naturalis, aut quandoque ex rubro fuſca, & tunc ſeceſſit ad fundum vaſis nubecula craſſa, glutinoſa.

Quod autem attentionem meretur, eſt: quod hæc ægra ſemper media hora poſt aſſumtam pilulam, cœperit ſentire frigus, & horrorem per totum corpus, oriebantur anxietates, prodiit mador ſubfrigidus, debilitabatur viſus, aderatque ſenſus incipientis animi deliquii.

Hæc autem ſymptomata ultra bina triave minuta non durarunt, & tunc ægra iterum bene ſe habuit, nec amiſit vires, & malum in pede minuebatur; ideo hujus remedii uſum continuavi, non tamen auxi doſin.

Hac ratione integre curabatur.

EX-

EXPERIMENTUM III.

VIro ſexagenario majori, qui jam a ſesqui anno in utroque pede tendinum ſubſultus involuntarios patiebatur, & cui nullum remedium adhuc levamen attulit, dedi quoque Hyoſciami extractum, augendo ſenſim doſin, donec per diem aſſumpſiſſet grana duodecim.

Mentem inde advertit magis hilarem; verum morbus manſit in eodem ſtatu, licet remedium diu fuerit continuatum.

Notandum autem eſt, malum hoc a contuſione vertebrarum lumborum eſſe ortum.

Nec unquam mihi ſpes erat hunc ægrum his pilulis curandi, ſed cum tot medicamenta exhibita nil effecerint, volui, & hoc exhibere; contentus, quod viderem, id nullam ei noxam adferre.

EXPERIMENTUM IV.

VIrgo, 15. annor., chronica cordis palpitatione multum affligebatur, nec corpus citra anxietatem summam, aut metum suffocationis, aut animi deliquium movere licuit.

Remedia quæcunque exhibita, licet maxime in hoc morbo celebrata, malum potius auxerunt, nec attulerunt levamen.

Dedi igitur granum unum extracti Hyosciami mane, & unum vesperi.

Malum inde brevi mitigatum fuit, & ægra longe liberius potuit corporis motum exercere.

Dedi dein ter de die granum unum hujus medicamenti, & post dies octodecim malum integre siluit.

An-

Ante usum harum pilularum siti indelebili omni tempore matutino ægra vexabatur, cessavit autem sitis, dum quievit cordis palpitatio.

Evanuit quoque nimium frequens urinæ fluxus, etenim hæc ægra antehac fere omni hora copiosam, & limpidissimam urinam misit.

Etiam increvit ciborum appetitus.

Volui aliquoties in hac ægra medicamenti dosin augere, & dare pro qualibet vice grana duo.

Verum ægra hanc quantitatem non tulit, etenim quoties bina grana assumpsit, toties afficiebatur dolore colico, qui autem nec admodum sævus fuit, nec diu duravit.

EXPERIMENTUM V.

VIr, triginta aliquot annorum, ex animi pathemate incidit in melancholiam, hæc ſenſim increvit, atque tandem in veram maniam tranſiit.

Delebatur appetitus, noctes erant inſomnes, aderat fere continuum meticuloſum delirium, vires minuebantur, & æger frequentes horrores, rigoresque in ſpina dorſi ſenſit, quos conquerebatur, dum lucidum intervallum habuit.

Vena ipſi ſecta eſt aliquoties, quum ſanguine abundavit, data ſunt purgantia, aliaque remedia, nil tamen in melius mutatum fuit.

Imo malum fiebat pertinacius.

Paregorica & opiata, magna quamvis doſi exhibita, nullum adferebant ſomnum,

mnum, noctes inde magis inquietæ reddebantur, mens fiebat anxia, oriebaturque febris.

Conclusi ideo tentare Hyosciami extractum.

Exhibui statim ter de die granum unum hujus extracti.

Nox prima jam magis tranquilla fuit, & altero die viguit appetitus.

Tertio die æger jam sex grana assumpsit.

Cessaverunt tunc horrores rigoresque, qui per spinam dorsi versus caput ascenderunt, & ægri metum auxerunt.

Delirium quoque jam tunc mitius fuit, & alvus, antea segnis, & durissima, prodiit libere, pultacea, copiosa binis ternisve vicibus quotidie.

Sexto die dedi novem grana.

Spatio decem dierum jam fere reſtitutus videbatur hic æger.

Me inſcio tunc pilularum uſum interrupit, & mox morbus iterum pejor erat.

Senſit tunc ipſe & fatebatur, quod levamen ingens ex hocce medicamento haberet, atque ideo ſtatim id iterum cœpit aſſumere.

Ultra tres ſeptimanas continuavit ſumendo quotidie quindecim hujus extracti grana.

Bene tunc ſe habuit, potuit iterum ſuo officio fungi.

EXPERIMENTUM VI.

HOmo, 33. annorum, per plures ſeptimanas ſputum ejecit ſtriis ſanguineis mixtum, vexabaturque tuſſi multa titillatoria, & nocte erat anxius.

Mul-

Multum laboris in curando hoc morbo impendi, & videbatur ſubinde uno die malum minui, altero autem die prior iterum ſcena ludebatur.

Dedi tunc granum unum mane extracti Hyoſciami, & unum veſperi.

Nox fuit longe tranquillior, & æger ſibi opium datum eſſe, putavit.

Secundo die jam ſputum ſtriatum minuebatur, & nox iterum tranquilla fuit.

Tertio die dedi ter granum unum hujus extracti.

Diſparuit tunc omnis ſanguis in ſputo, prodiit mox materies ſubflava, bene cocta, & pectus erat multo liberius.

Auxi dein doſin & ſexto die exhibui novem grana, mane nimirum tria, tria verſus meridiem, & reliqua veſperi.

Hac

Hac dosi per quatuor septimanas continuatum fuit.

Prodibant tunc sputa bene cocta, pectus fiebat liberum, appetitus magnus, alvus quotidie ter, quaterve solvebatur glutinosa, ægri vires bonæ erant.

Et quoniam dein omnis fere tussis aberat, ægerque bene se habuit, ab usu pilularum cessatum est.

EXPERIMENTUM VII.

Nobilis matrona, 47. annorum, incidit ex ira vehementi in haimoptoen.

Venæ sectionibus & remediis variis tunc secundum indicationem adhibitis, sanguinis prodeuntis quidem copia minuebatur, sputum tamen manebat semper multo sanguine tinctum.

Ad-

Adſtringentia, opiata, involventia, &c. retinuerunt ſputum, cohibuerunt tuſſim, & pectoris anxietates excitarunt, & febrim, & delirium.

Nec malum levabant: etenim paulo poſt iterum major ſanguinis copia tuſſi violentiſſima protrudebatur.

Tentavi Hyoſciami extractum, & ter de die dedi granum unum.

Eodem die obſervabam, ſputum minus ſanguinis ſecum habere, & ægra pectus levari ſentiebat.

Noctu tamen tuſſis irrita & defatigans opio debuit mitigari.

Altero die eadem pilularum doſi continuatum fuit. Sputum tum prodiit glutinoſum, ſubflavum, & paucæ tantum ſtriæ, aut puncta ſanguinea in eo conſpiciebantur.

Ter-

Tertio die dabantur ter bina extracti grana.

Appetitus inde excitabatur, alvus antea ſegnis & difficilis jam ſine ullo molimine ſoluta eſt, ſeceſſitque per inferiora multum gluten.

Nil amplius ſanguinis in ſputo, quod copioſum, & bene coctum erat, reperiebatur, & augebantur ægrotantis vires.

Septimo die jam novem grana per diem dedi, ſputum ejiciebatur libere, nec ægra amplius ſenſit eos ſpaſmos, qui ante pilularum uſum toties pectus fauceſque ita conſtrixerunt, ut ſuffucatio eſſet timenda.

Undecimo & duodecimo die advertit ægra ſemper quadrante horæ poſt aſſumtas pilulas oriri levem do-

lorem

lorem colicum, & tum ſolvebatur alvus, prodiitque multum gluten, & materies ſimillima ei, quæ ſputis rejiciebatur.

Ægra inde ſe affici & debilitari conqueſta eſt, unde ſuaſi, ut ab uſu harum pilularum per aliquot dies ceſſaret.

Obſervavi autem tunc, appetitum diminui, & poſt paucos dies pectus erat anxium, nec debito tempore prodiit alvus.

Rogavit igitur, ei iterum pilulas exhiberem.

Sumit nunc per tres ſeptimanas quotidie tria grana, & appetit, bene dormit, excretiones rite procedunt, & reſtaurantur vires.

EXPERIMENTUM VIII.

HOmo, 30. annor. ex ira & ſubito terrore adeo melancholi-

cus

cus & meticulofus fiebat, ut fefe abfconderit in omni angulo, ut vel mufcas volentes timuerit, fugerit.

Erat fimul inftar muti, nec enim bonis promiffis, nec feveris verberum minis ex eo verbulum elici potuit.

Delebatur appetitus, aberat omnis fomnus, vires minuebantur, homo demens, ad nil prorfus aptus, bruto minus rationis habere videbatur.

Venæ fectiones, & tentata plurima remedia malum potius auxerunt.

Nec juvabant animi diverfiones, quas olim plurimum amabat, verberum minæ tantam induxerunt pufilanimitatem, ut convulfiones, aut aliud malum fuiffet timendum.

Dato autem extracto Hyofciami ftatim fecunda nocte cœpit tranquille

dor-

dormire, oculi & facies longe ſerenio-res erant.

Intra octiduum metus multum mi-nuebatur, etenim nec amplius cubilis angulos quæſivit, ut ſe abſconderet, nec fugit hominum conſortium, non-dum tamen verbulum loquebatur.

Tertia ſeptimana jam cœpit iterum ſuos labores, qui magnam adtentio-nem requirebant, apte peragere.

Circa finem menſis ad rogata re-ſpondit, ſolus tamen nemini adhuc loquebatur.

Secundo menſe cœpit jocari, loqui, & jam nunc videtur integre reſtitu-tus.

In principio ter quotidie dabatur granum unum extracti hyoſciami, quarto die dabantur ſex grana, ſic

omni tertio vel quarto die augebatur dosis, donec assumsisset quotidie grana viginti.

Sequentes casus doctissimus Dominus *Colin* in nostro nosocomio observavit, scriptasque dedit morbi historias.

EXPERIMENTUM IX.

ANna Maria Kaltenekerin 30. annor. acerbis verbis & minis die secunda Septembris furti accusabatur.

Unde ita turbata fuit, ut in continuo delirio, circa res terrificas versante, jacuerit.

Nec ex hoc delirio rediit, licet innocens fuerit declarata, & falsus accusator petierit delicti veniam.

Un-

Undecima Septembris ad nos delata, ne momentum quietis habebat clamans continuo: ſe videre dœmonem, negansque ſe furatam eſſe, ac inter ſagas pertinere: dein toto corpore tremebat, & fugam moliebatur tanta vi, ut plures cuſtodes ipſam in lecto retinere non potuerint: hinc loris illam lecto coërcere coacti fuimus.

Interim pulſus & reſpiratio mutabantur ſecundum varia phantaſmata, quæ menti apparebant: lingua erat humidiſſima, oculi erant torvi, iracundi, alvum inſcia deponebat in lectum.

Fecimus omnia, quæ artis erant ad 18. Septembris uſque, ut miſeræ levamen afferremus, verum operam luſimus, & ægra immutata permanſit:

& datis una doſi binis granis opii puri vix brevem ſomnum illi procurare poteramus, a quo evigilans, pejus ſe jactabat.

Dedi tunc hyoſciami extractum.

Per tres primos dies binas pilulas ſumſit, unde ægra pacatior fieri videbatur, dein ſumſit tres pilulas de die, nempe unam mane, aliam circa meridiem, & tertiam veſpere.

His ſenſim redivit quies menti.

Sub finem Octobris perfecta ſanitate fruens noſocomio valedixit.

Viderat illam illuſtriſſimus Præſes undecima Octobris, & alii celeberrimi viri.

EXPERIMENTUM X.

THereſia Liedmayerin, 18. ann. nata, decima ſexta Julii ad nos

ve-

venit, plures jam Epilepſiæ paroxyſmos paſſa.

Quoniam menſes ſuos adhuc nunquam habuit, omnem operam impendi ad eos ciendos, qui pro prima vice initio Auguſti ſat bene fluxerunt, poſtquam in noſocomio jam octies paroxyſmum epilepticum habuiſſet.

Sperabam tunc, fore, ut fluentibus catameniis ægra ab Epilepſia liberaretur; verum paucis diebus elapſis reverſus eſt dirus morbus, ægram fere omni die impetens, nullis medicamentis leniendus.

Initio menſis Septembris catamenia iterum habuit per tres dies ſat copioſa, quorum tempore pluries de die convellebatur.

Sub finem demum Septembris, ita vehementer ad omnem partem corpus in paroxysmo diſtorquebatur, ut adſtantes continuo crederent, mox artus, mox ſpinam dorſi, ob convulſionum vehementiam frangi debere.

Hinc experiri licuit, quid pilulæ de extracto Hyoſciami, quæ priori ægræ adeo ſalutares erant, in hoc graviſſimo caſu præſtare poſſent.

Primis diebus tres pilulas aſſumpſit, verum malum inde parum levabatur, paroxysmi erant æque vehementes, nullum tamen a medicamento malum oriri videbam.

Hinc ter de die binas pilulas dedi, (quælibet pilula habebat pondere granum unum) quibus effectum eſt ut 20. Octobris nihil de morbo apparuerit.

Con-

Continuavit ægra pilulis uti ad finem Novembris usque, tum optime valens recuſavit diutius in noſocomio commorari.

Ab eo tempore pluries ipſam vidi, & 24. Martii adhuc apud me fuit in noſocomio ſaniſſima, gratias adhuc agens pro recuperata ſanitate.

Sub uſu pilularum aliquoties ob alvum tardiorem purgans dare debui.

EXPERIMENTUM XI.

ELeonora Gallapin, 22. annorum, 18. Auguſti ad nos venit catameniis jam in quartum menſem carens, & magno capitis dolore, & vertigine a binis hebdomadibus affecta.

Ægra aſpectu ſaniſſima videbatur, appetebat, alvus omni die ſponte dimitte-

batur, ſitis non erat præternaturalis, pulſus tamen plenus tangebatur, & omni mane celerior, atque ægra ob vertiginem extra lectum eſſe non poterat.

Venæ ſectionem & alia medicamenta adhibui, quibus menſes adhuc ſub finem Auguſti prodierunt, cum aliquo capitis levamine.

Sperabam ideo ægram brevi ſanitati reſtituendam, verum tertia Septembris circa decimam matutinam incepit paulisper extremis frigere; Incaluit demum primo caput, dein calor deſcendit ad artuum extremitates usque, tunc incepit cantare, & dum accederet aſſiſtens meus, valde clamavit, & ſtrophiolo oculos texit, cuſtodem autem, & alias fœminas minime timebat.

Hoc

Hoc duravit circiter per bihorium; dein dormivit per tres horas, valde calens, cum parva, & celeri respiratione, ac tempore somni multum sudavit.

Evigilans ignorabat omnia, quæ ante somnum fecerat.

Sequenti die dum mane aderam, monuit me ipsa, sibi nunc esse, ut præcedenti die, dum paroxysmus inceperat: hinc sollicite omnia examinavi: nulla parte corporis, ne quidem capite dolebat, respiratio erat bona, pulsus rythmo inæqualis, paulo contractior, oculi erant humidi, facies roseo colore tincta, lingua humida, abdomen vero tensum erat sine minimo dolore.

Post ½ horam jam calebat toto corpore, ac jam viri aspectum metuebat, læta tamen videbatur, ridebat sæpe ac

brevi varias amatorias cantilenas cantavit; demum de diverſis rebus ſine connexione locuta, incepit dormire. Pulſus erat tunc liber, plenus, celer, aliquando inæqualis, reſpiratio difficilis, abdomen tunc minime tenſum erat, poſt horam evigilans pulſum habebat naturalem, nec ſciebat, quid ante ſomnum egiſſet.

Dedi ipſi ſolventiſſimum graminis decoctum, quo per 6. dies uſa eſt, quo tempore omni die quandoque ſemel, aliquando bis paroxysmum habuit.

Caput his paroxysmis multum debilitabatur, & ſæpius vertiginoſum erat: hinc corticem peruvianum ipſi dedi, cujus unc. ijß intra quatriduum abſumptæ in ſubſtantia, ne minimam mutationem effecere:

Cum

Cum viderem, corticem peruvianum nihil efficere, decoctum foliorum aurantiorum præſcripſi, quo per octiduum etiam uſa eſt, verum inde nihil mutata fuit.

Dedi dein ſolita antihyſterica cum laudano copioſo, & emplaſtrum aromaticum laudano & oleo menthæ mixtum abdomini applicui, unde paroxysmi minus frequentes facti ſunt;

Verum dum ingruebant, diutius durarunt, & ægra finito paroxysmo multo debilior erat, quam poſt præcedentes, qui frequentiores accidebant.

Continuavi tamen hac methodo ad ſecundam Novembris usque, ſperans, morbum demum ceſſurum medicamentis, verum vana ſpes fuit, malum enim vel omni die vel ſaltem alterno die redibat.

Hinc

Hinc dedi ipſi pilulas de Hyoſciami extracto, ut ter de die unam ſumeret.

Eo die non habuit paroxysmum, & qui die ſequenti accidit lenis erat, & libera fuit usque ad diem octavam Novembris, qua die leniſſimus fuit & brevis paroxysmus.

Perrexit ægra eandem doſin ſumere per quinque hebdomadas, nec amplius redivit morbi inſultus; retinui eam tamen in noſocomio adhuc per longum tempus donec rogaret, ut liceret ipſi diſcedere, quod facile conceſſi cum ſana, & robuſta fuit.

Dedi illi adhuc doſin pilularum, ut ſubinde ſumeret.

Tertia Martii noſocomium acceſſit optime valens, & ajebat, ſe ne minimum incommodum ab eo tempore percepiſſe, quo ex noſocomio diſceſſerat.

EXPERIMENTUM XII.

Regina *Ehrhardtin*, 20. annorum, 27. Aprilis ad nosocomium delata est, dum accessi jam a media hora abdomen continuo valida convulsione agitabatur; videbatur quoque idem in diaphragmate contingere: subito enim pectus valide dilatabatur, costæ ascendebant, & citissime iterum collabebantur, accedebat per intervalla vehementissimus singultus, risus sardonius, ægra voce privabatur, ac ablatum potum difficile admodum deglutiebat, pulsus erat plenus, fortis, celer.

Venæ sectionem illico instituendam conclusi; sanguis prodiit consistentia & colore bonus, respiratio paulo est facta levior.

Pro

Pro medicamento dedi emulſum refrigerans cum ſyrupo diacod., enema emolliens ipſi injectum eſt, quod per horam retentum reddidit cum fæcibus coctis; regioni ventriculi ſcutum ſtomachicum ex Empl. diabot. q. ſ & Laud. pur. & Camph. aa. gr. XV. applicatum eſt.

Sub veſperas ſenſim remiſerunt omnia ſymptomata, & a media nocte ad quintam matutinam ſat bene dormivit ægra.

Mane admodum debilis erat, & ajebat ſibi videri totum pectus anterius, & epigaſtrium quaſi a verberibus contuſum eſſe. Pulſus erat utcunque inæqualis.

Narravit, ſe jam a quatriduo nulla cognita cauſa per vices difficile ſpirare, angi, nunquam autem talem inſultum

paſ-

paſſam eſſe, qualem die præcedenti videramus; loco emulſi decoctum emolliens tunc aſſumpſit, ac enema iterum injectum eſt: diem ac noctem ſequentem ſat bene tranſegit.

Trigeſima autem Aprilis, dum mane accederem, inveni illam in æque malo ſtatu ac die vigeſima ſeptima; febris tamen moderatior videbatur, & facilius deglutiebat: commendavi, ut ipſi ſæpius juſculum calidum propinaretur: ſcutum ſtomachicum manſit applicatum ventriculo, & ægra decocto emolliente continuavit uti.

Præterea proſcribebatur mixtura cum uncia una corticis peruviani &c. ut eam, finito paroxyſmo intra viginti quatuor horas abſumeret.

Nox

Nox fuit inquieta, & prima Maji mane de magna anxietate conquerebatur, ac dicebat ſibi præcordia dilacerari.

Juſſi enema injici, ac præter mixturam cum cortice peruv. ſumpſit decoctum radicis ſalab.

Sequenti nocte paululum dormivit, & circa quartam matutinam paroxysmo iterum correpta eſt, ſed validiori, quam fuerat præcedens.

Circa meridiem ceſſavit malum; verum ægra valde debilis erat, & novam doſim corticis in extracto incepit ſumere.

Noctu iterum fortiorem morbi inſultum paſſa & hinc cum a cortice exacerbari omnia viderem, dedi tertia Maji binas pilulas de extracto Hyoſciami ter de die ſumendas, & juſſi, ut ipſi ſæpius juſculum calidum exhiberetur.

Nox

Nox fuit pacatior, & ſequenti die paroxyſmo leniori correpta fuit: eandem pilularum doſin perrexit ſumere.

Alvum ſponte habuit, & noctu optime dormivit.

Quævis pilula habuit pondere granum unum.

Quinta Maji ſub veſperas inſultum mali binarum horarum ſpatio paſſa eſt; verum poterat loqui, & facile juſcula deglutiebat, motus quoque convulſivus minor erat.

Redivit irregularis, & levis tantum paroxyſmus modo omni die, modo omni alterno die usque ad decimum quintum Maji; ab eo autem tempore nil amplius mali obſervatum eſt.

Perrexit adhuc pilulas ſumere usque ad finem menſis Maji.

Quarto Junii vidit illam Illuſtriſſimus Præſes optima ſanitate gaudentem.

Toto morbi tempore urina ſemper bene colorata cum enaiōremate fundum petente conſpiciebatur.

EXPERIMENTUM XIII.

Juliana *Gruberin*, 27. annorum, venit 14. Junii ad noſocomium.

Dicebat, ſe jam a quatuor hebdomadis contractione ventriculi, anxia reſpiratione laborare, ac ſe a 15. diebus difficillime deglutire.

Dum prima vice illam vidi, fœmina tota emaciata erat, ac ita defatigabatur, dum aliqua cochlearia juſculi cum pane aſſumeret, ut vix binas uncias magna labore potuerit deglutire.

Inſpectæ fauces nihil morboſi pro ſe ferebant, pulſus præter inæqualitatem nihil præternaturalis habebat, abdomen & hypocondria erant mollia, alvus omni die vel omni biduo prodibat naturalis, urina erat áquoſa; ſitis nulla aderat, inquieta diu noctuque jacebat ægra, parum dormiens.

Antequam ad noſocomium deferretur varia a diverſis hominibus medicamenta aſſumpſerat ſine levamine.

Hinc ſtatim de extracto Hyoſciami cogitavi, probavi tamen antea per tres dies, quid efficerent uſitata remedia nervina, antihyſterica, ac ſimul totum collum cataplasmate emolliente involvebam.

Verum inde nec minimum levata eſt ægra.

Die decimo octavo Junii datæ sunt ipsi duæ pilulæ de extracto Hyosciami ter de die.

Die 19. Junii jam levamen percipiebat, & die vigesimo secundo deglutitio libera erat.

Subinde tamen recurrebat deglutiendi difficultas, ac ventriculus spasmo constringebatur.

A die vigesima tertia Junii purgabatur quotidie ter quaterve usque ad secundam Julii, & optima tunc fruebatur sanitate.

Per plures adhuc dies in nosocomio retenta nil conquerebatur, hinc perfecte sana dimittebatur.

Sunt adhuc multi variis nervorum morbis laborantes, quibus has pilulas cum effectu exhibeo; verum cum abso-

lu-

luta nondum ſit curatio alia occaſione eorum hiſtorias referam.

CAPUT III.

DE ACONITO.

ACONITUM *Conitum* alias dicitur *napellus* flore cæruleo, cucullato &c. eſt aconitum *linæi* foliorum laciniis linearibus, ſuperne latioribus, linea exaratis, ſpec. plant. pag. 532.

Planta hæc inter ſumma venena hucusque recenſebatur.

Attamen celeb. *linæus* vidit in parte ſueciæ ſeptentrionali folia hujus herbæ, pauca pinguedine cocta, impune comedi a muliere, marito, duobus liberis & alia vetula. *Flora lapon.* pag. 179.

In hortis plerumque culta fuit, ut ornamento eſſet.

 De

De experiundis hujus plantæ viribus jam per plures annos cogitavi; deerat autem occasio, & necessarii labores me in aliis nimium detinuerunt.

His autem nunc aliquantulum in ordinem redactis, momenta quædam reperui, in quibus me huic operi dare poteram.

Experimenta, ut rite fierent, & sine præjudicio, delevi omnem in me ideam, quam habui ex auctoribus materiæ medicæ, id tantum retinui: plantam esse suspectam.

Sola igitur natura monstrante viam, & ratione simplici duce sequentia tentavi:

Herbæ folia & caulem redegi in pulverem.

Pul-

Pulveris hujus paucam quantitatem linguæ impoſui, ardor inde excitabatur linguæ diu inhærens, & momentanei, vagi, lancinantesque dolores linguam ſæpius pervadebant, nil autem inde mali ſecutum eſt, pulvis ſupra lingua per bina minuta relictus nec attulit inflammationem, nec induxit rubedinem.

Quamdiu in lingua ardor manſit, tamdiu copioſa affluebat ſaliva, cæteroquin nil prorſus incommodi advertebatur.

Inſperſi dein hunc pulverem ulceri cancroſo, fungoſo, viſurus: an vim cauſticam conſumentem haberet.

Primo die levis oriebatur ſuppuratio, & æger nullum dolorem, nec ardorem conqueſtus eſt.

Secundo, tertio, quarto, & quinto die idem obſervatum fuit, neque fungoſum inde conſumebatur. Li-

Licuit igitur hinc concludere vim caustam & deleteriam hujus plantæ non adeo violentam esse.

Atque ideo succum expressi, lentoque igne (methodo consueta) extractum paravi.

Hoc linguæ impositum levissimam tantum titillationem excitabat.

Quum autem putarem, linguam fors jam hisce ob multiplicem experientiam assuetam esse, nec debito modo affici, tunc granum unum hujus extracti, posui intra palpebram inferiorem oculi dextri.

Nec inde afficiebar aliter ac a quocunque corpore heterogeneo.

Postquam illud per bina minuta reliquissem, copiosæ quidem lacrymæ profluxerunt, nullus autem peculiaris ardor advertebatur.

Aqua

Aqua pura illud dein elui, & nec unquam quid molesti observavi.

Factis his experimentis, tentavi, quid hoc extractum faceret corpori ingestum, deglutitum.

In hunc finem conficiebatur sequens pulvis.

℞. Extract. Aconit. gr. ij.
Sacch. alb. dr. ij.

Misce & contere diu in mortario marmoreo, ut fiat pulvis subtilissimus.

Sumsi ex pulvere mane jejuno ventriculo grana sex; sedulo intentus, quidnam in corpore fieret.

Verum nullam mutationem, nil insoliti observavi.

Secundo die sumpsi grana octo, & nec inde afficiebar.

Idem expertus sum tertio die, dum grana decem deglutivi. Ex

Ex his audacior factus, quarto mane ſumpſi grana viginti hujus pulveris.

Nulla inde actio corporis turbabatur, id tantum adverti extrema totumque meum corpus præter conſuetudinem toto die multum tranſpirare, madere.

Quinto die eandem iterum doſin ſumſi, & idem obſervavi, quod die quarto.

Sexto die idem.

Idem & ſeptimo.

Octavo die abſtinui a pulvere, & tunc mador ille, prioribus diebus obſervatus, non aderat.

Nono die ſumſi iterum grana viginti hujus pulveris, & eodem die fui in continuo madore.

Idem mihi contigit die undecimo, duodecimo, & decimo tertio.

Die

Die decimo quarto nil aſſumſi, & contigit prorſus idem, quod obſervavi die octavo, & nono.

Licuit igitur ex his concludere.

1*mo* pulverem hunc promovere tranſpirationem, ſudorem.

2*do* cum nil in me turbarit: eum tuto poſſe exhiberi ægris incipiendo ab exigua doſi.

3*tio*. Convenire in iis morbis, ubi materies peccans per vias ſudoriferas poteſt expelli.

Eodem tempore dum hæc meditabar, inter meos ægros habui ſequentem caſum.

EXPERIMENTUM I.

HOmo, triginta aliquot annorum, menſe Octobri 1761. febre tertiana laboravit.

Cu-

Curatus inde ſat bene ſe habuit.

Menſe autem Novembri eum ingens dolor corripuit, qui toti lateri dextro tanta vi inſedit, ut æger nec manum, nec pedem movere potuerit; appetitus delebatur, & noctes factæ ſunt inſomnes.

In quartum menſem remedia omnis generis leniora ac fortiſſima tam externa, quam interna applicata ſunt; aſt effectus inde bonus nequaquam ſequebatur, morbi ſtatus reddebatur pejor, & æger debebat lecto continuo inhærere.

Dolores per vices erant adeo vehementes, ut ægro copioſiſſimas lacrymas extorſerint, fecerintque eum ejulare, inſtar illorum, qui crudeli tortura exercentur.

Præterea conquerebatur maximum dolorem in ipſis oſſibus, ac partibus tendinoſis.

Cum

Cum igitur exhibita remedia nequaquam juvabant, pulverem ſuperius deſcriptum ex ſaccharo albo & aconiti extracto exhibui.

Doſis erat granorum decem mane & totidem veſperi, ſuperbibendo vel juſculum vel infuſum qualecunque.

Prima nocte ſudavit æger copioſe, quod ei antea non contigit.

Altero die exhibui eandem doſin, & dolores fiebant multo mitiores, noctu æger iterum ſudavit.

Sudor multum fœtuit, nec æger hoc ſudore debilitatus eſt.

Tertio die jam ter dedi decem hujus pulveris grana.

Noctu iterum obſervabatur ſudor.

Eadem doſi continuabatur tunc uſque ad diem duodecimum.

Omni

Omni noctu corpus ſudore maduit, uti etiam de die, dum æger in lecto fuit.

Et ſexto die, æger jam ab omni dolore liber fuit, & potuit extra lectum ambulare; appetiit, tranquille dormivit, alvum habuit quotidie naturalem, urina ſolito copioſius fluxit, & multa geſſit flocculamenta, & fila mucoſa.

Decimo tertio die, cum æger admodum bene ſe haberet, abſtinuit per triduum ab hoc pulvere; advertit autem quod tunc membra languerent, dolorque iterum ſe aliquantulum inſinuaret.

Suaſi itaque, ut ſine interruptione adhuc per tres ſeptimanas, quotidie triginta hujus pulveris grana aſſumeret. Exa-

Exacte ſequebatur tunc meum conſilium, & malum ita fuit emendatum, ut actiones omnes fuerint reſtauratæ, diſparueritque macies, quæ aderat per univerſum corpus.

Ultimis binis ſeptimanis, quibus hunc pulverem æger ſumſit, nullus obſervabatur ſudor.

Nec rediit dolor, dum ceſſavit uti hoc pulvere; jam nunc quatuor menſes ſunt.

EXPERIMENTUM II.

HOmo, 27. annor. vehementiſſimo dolore iſchiatico a ſex ſeptimanis vexabatur, dolor tandem vehementiſſimus brachium dextrum invaſit tanta violentia, ut æger diu noctuque ejularit.

Ex-

Externa internaque remedia, licet ſubinde levamen adtulerint, malum tamen idem manſit; quum dolores poſt exiguum & momentaneum intervallum mox iterum majores facti ſunt, & longe deterius ægrum excruciaverunt.

Huic exhibui mane & veſperi grana viginti pulveris ſuperius notati.

Prima ſtatim nocte miraculi inſtar dormivit, nec ullum dolorem ſenſit.

Nec altero die rediit dolor, verum corpus totum, præſertim circa pudenda pruritu ingratiſſimo afficiebatur, & eruperunt ubique puſtulæ rubicundæ, acri humore plenæ.

Æger inde bene habuit, appetiit, vires augebantur, continuo lenis mador obſervabatur, per totum autem

ade-

non autem aderat noctu adeo copiosus sudor, ut in ægro præcedenti.

Postquam per octiduum eadem dosi datus fuit pulvis, æger assumsit purgans ex unciis quinque aquæ laxativæ dispens. Vien. & drachma una sal. polychr.

Alvus inde mota est septies, & disparuerunt pustulæ, minutusque est pruritus, & increverunt vires.

Usus dein est adhuc per quatuor septimanas eodem pulvere, nil insoliti inde advertit.

Sub finem sumsit adhuc purgans paulo superius descriptum, & erat tunc optime sanatus.

Quinque nunc sunt menses, nec ullam passus est recidivam, licet summa sit aëris inclementia.

An hic pulvis solvit acrimoniam in minimis vasciculis circa tendines & ossa hærentem, ea obstruentem, producentemque dolores articulorum atrocissimos? an eandem solutam ad corporis peripheriam propellit? bini hi casus videntur id docere.

EXPERIMENTUM III.

JUvenis, novendecim annor. in tertium annum febre quartana laboravit.

Febris hæc adeo erat pertinax, ut nulli medicamento obediérit.

Cortex peruvianus magna dosi & diu datus mitigavit quidem paroxysmorum vehementiam, eos vero non penitus compescere non potuit.

Et

Et quamprimum æger a corticis uſu ceſſavit, denuo increverunt febris exacerbationes.

Corpus fiebat macilentum & cacheĉticum, durante febre membra omnia, & omnes articulos, & ſpinam dorſi dolor vehemens, dilacerans, & circa extrema urens occupavit.

Dedi huic ægro pulveris de extraĉto aconiti mane grana decem, & totidem veſperi.

Primo die ter inde purgabatur, & die ſecundo quater.

Febris paroxyſmus tertio die fuit longe mitior, vix ulli advertebantur dolores, ſub fine tamen æger copioſiſſimo ſudore maduit.

Vires inde diminutæ non ſunt.

Tertio, quarto, & quinto die alvus adhuc aliquoties movebatur citra virium proſtrationem, imo æger ſe inde levari ajebat.

Sexto die leviſſima tantum horripilatio, vagus & brevis calor obſervabantur, & his mox ſupervenit copioſiſſimus ſudor.

Septimo die alvi fluxus deſiit, & prodierunt fæces compactæ.

Idem contigit nono die, rediit & tunc appetitus, noctes fiebant tranquillæ, & ſomnus vires reſtauravit.

Nono die levis tantum ſudor, volansque per membra calor ægrum pervadebant; cæteroquin bene ſe habuit.

Poſt nonum diem nulla prorſus manifeſta evacuatio, aut per urinam, aut alvum & ſudorem contigit.

Da-

Dabatur adhuc pulvis in eadem dosi per tres ſeptimanas, & hoc tempore æger perfecte ſanabatur.

Jam bini menſes elapſi ſunt, & non rediit febris.

Fecit igitur *Aconitum*, quod nec cortex peruvianus, nec aliud remedium potuit efficere.

EXPERIMENTUM IV.

VIrgo, viginti aliquot annorum, jam in quintum annum habet tumorem tactu vere oſſeum, qui vix non totam ſiniſtram faciem occupat.

Immobilis eſt, & jurares, eum ex ipſis oſſibus excreviſſe.

Sub maxilla inferiore multæ glandulæ quoque tumebant, & erant ſcirrhoſæ.

Motus maxillæ erat exiguus, valde difficilis, dolens.

Remedia ſumme ſolventia, mercurialia, interne externeque applicata non tantum malum non mitigarunt, verum excitarunt ſimul tantos dolores, ut ægra dormire non potuerit.

Cicuta, per plures menſes & magna doſi exhibita, malum nec auxit nec diminuit.

Nunc hæc ægra in tertium menſem utitur pulvere ex aconiti extracto, & ſaccharo, & tumor non ſolum mollior eſt, & hinc inde mobilis, verum jam longe plus quam dimidia pars ejus magnitudinis diſparuit, maxilla eſt multo mobilior.

Noctu ſubinde hæc ægra copioſe ſudat, & tunc ſe levari ſentit; cæteroquin nulla ſenſibilis evacuatio obſervatur.

Appetitus bonus eſt, vires integræ, & ſomnus tranquillus.

Jam datur quotidie drachma una & dimidia hujus pulveris; prorſus nil mali obſervatur, & tumoris moles ſemper minuitur.

Alvus ſegnis eſt, & ideo omni tertia ſeptimana exhibetur purgans ex granis viginti ſalis polychreſti, & granis quadraginta pulveris radicis Jalapæ.

EXPERIMENTUM V.

FOemina, quadraginta aliquot annorum, ob tumorem duriſſimum, magnitudinis ovi anſerini, hærentem infra parotidem dextram, per plures menſes utebatur cicuta; cum autem inde levamen non ſenſerit, abſtinuit.

Hac hyeme corripiebatur vehementiſſimis doloribus rheumaticis, qui adeo erant pertinaces, ut ægra nec dormire nec ſubinde præ dolore cibos deglutire potuerit; nec juvarunt medicamenta adhibita.

Petiit igitur denuo meum conſilium.

Et exhibui ſtatim pulverem de extracto aconiti; doſis erat granorum decem mane & totidem veſperi.

Primo die octies inde purgabatur, & dolores mox minuebantur, quarto & quinto die jam omnia membra citra dolorem potuit movere; & ægra bene ſe habuit.

Monui dein, vellet hunc pulverem adhuc aſſumere per plures ſeptimanas, ne dolores in membris redirent.

Se-

Sequebatur consilium, & tertia septimana advertit, tumorem præter spem esse minorem, mobiliorem, molliorem.

Sumit nunc quotidie hujus pulveris grana triginta, nulla oritur manifesta evacuatio, omnes dolores absunt, corpus reficitur, sensimque minuitur tumor.

EXPERIMENTUM VI.

IDem experior in virgine, viginti aliquot annorum, quæ ob colli tumores scirrhosos per tres menses sine multo effectu assumpsit cicutam; minuuntur usu hujus pulveris tumores, fiuntque mobiles.

Nunc secundus mensis ad finem vergit, & paucæ tantum reliquiæ supersunt.

Per quinque ſeptimanas jam quotidie datur drachma integra hujus pulveris, ægra bene appetit, quiete dormit, eſt robuſta.

Hinc patet, hunc pulverem nullam adferre noxam, & prodeſſe plurimum.

EXPERIMENTUM VII.

VIrgini, viginti duorum annorum, exhibui hunc pulverem ob tumorem ingentem in regione iliaca dextra.

Volui antehac tentare cicutam, verum hujus ægræ ideoſyncraſia eam non tulit; angebatur inde & vomuit.

Sumpſit ex hoc pulvere mane & veſperi grana decem.

Alvus inde quotidie bis, terve movebatur.

Hæc

Hæc ægra jam per medium annum nauſeam habuit a carne, & quamprimum carnis tantum odorem percepit, vomiturìebat.

Sumpto per triduum hoc pulvere, cœpit appetere carnes, easque commeſtas, optime digeſſit.

Tertia ſeptimana ex uſu hujus pulveris tumoris moles erat multo minor, & copioſa, glutinoſa, & flaveſcens materies ex uteri vagina profluxit.

Finito ſecundo menſe tumor fere totus jam diſparuit. Appetitus viget, augentur vires, verum copioſa materies, flava, craſſa continuo ſtillat ex utero.

EXPERIMENTUM VIII.

VIrgo, triginta aliquot annorum, a pluribus annis in utraque mamma per-

percepit tubercula diverſæ magnitudinis, mobilia, & hæc ſubinde vehementiſſimo dolore afficiebantur; qui tamen dolor absque ullo remedio iterum ſponte diſparuit.

Neglexit hoc malum ægra aliunde miſeriis aſſueta.

Tandem tuberculorum moles aucta fuit, eaque in unum corpus durum pugno virili majus concreverunt in utraque mamma, tantusque ac continuus acceſſit dolor, ut ægra debuerit lecto decumbere.

In utraque mamma hinc inde rupta eſt cutis, quæ erat tota livida, prodiitque tunc materies acris, urens, vicina rodens.

Data cicuta non tantum malo poſuit limites, ſed & ſanavit ulcera, molemque

ma-

magnam diſſolvit in minora tubercula, & horum plus quam dimidiam partem fecit diſparere, ſopivitque dolores.

Hæc adeo celeris, & felix morbi mutatio contingebat ſpatio quatuor ſeptimanarum.

Dein vero effectus non amplius adeo manifeſtus & velox fuit.

Imo hujus medicamenti uſus per octo menſes continuatus malum fere in eodem ſtatu reliquit.

Ægra tamen ab illo abſtinere non voluit, contenta eo felici effectu, qui primis ſeptimanis contigit, quique malum reddidit adeo mite, ut ægra iterum ſuos labores peragere potuerit.

Tempore nunc verſus ver vergente corripiebatur tuſſi violentiſſima, ita quidem, ut neceſſe fuerit, ei aliquoties ve-

nam

nam ſecare, utque debuerit per plures ſeptimanas lecto inhærere.

Debitis tamen remediis tuſſis iterum ſopita fuit; verum tubercula in utraque mamma cœperunt vehementer dolere, & orta ſunt ulcuſcula acrem humorem plorantia.

Quum durante tuſſi multa aſſumpſit medicamenta, & in iis deglutiendis jam percepit nauſeam, nolui ei amplius exhibere cicutam; dedi itaque pulverem ex ſaccharo & extracto aconiti, qui gratus eſt, & parva doſi ſufficit.

Bini nunc menſes finiti ſunt, quibus hunc pulverem aſſumit, & omnia ulcera jam obducta ſunt firma cicatrice, dolores ceſſarunt penitus, ſcirrhoſi ac dolentes tumores, qui & poſt longum cicutæ uſum in eodem ſemper ſtatu per-

man-

manſerunt, jam ultra dimidium decreverunt mole.

Adſunt vires, adeſt appetitus, vigentque omnes actiones, alvus ſolvitur quotidie, nulla autem manifeſta & conſtans evacuatio ſub uſu hujus pulveris in hac ægra obſervatur.

EXPERIMENTUM IX.

FOemina, 43. annorum, atrociſſimo dolore in brachio, pedeque dextro ita affligebatur, ut diu noctuque ejularit.

Nec ullo remedio opiato potuit ſomnus conciliari.

Adhibui per binas ſeptimanas diverſa medicamenta, ægra tamen vix ullum levamen percepit, vires conciderunt penitus, & corporis habitus multum extenuabatur.

Ten-

Tentavi tunc pulverem de extracto aconiti, dando mane grana viginti, & totidem vesperi.

Alvus aliquoties inde movebatur.

Dolores facti sunt mitiores, & secunda nocte ægra jam tranquille dormivit per tres horas.

Continuabatur eodem pulvere, exhibendo ter de die grana viginti.

Sexto die eruperunt per totum corpus pustulæ latæ, rubræ, prurientes, & tunc fere omnis dolor cessavit.

Idem pulvis adhuc dein per triduum assumebatur, tandem dabatur ægræ purgans ex unc. VI. aquæ laxativæ disp. Vien. & ex drach. j. salis polychresti.

Hoc purgans duodecies operatum est cum Euphoria, & ab hoc tempore ægra dolorem non sentit, & potest brachium pe-

pedemque libere movere, quod ante pulveris usum erat impossibile.

EXPERIMENTUM X.

ERat in nostro nosocomio homo, triginta aliquot annorum, qui atrocissima arthritide jam ultra novem menses decubuit.

Remedia interna externaque magna dosi & diu exhibita nil prorsus juverunt.

Omnes articuli totius corporis dolentissimo tumore erant inflati, æger nec manum nec pedem potuit movere, noctes erant insomnes, inquietæ.

Quamvis diversissima & alias maxime utilia remedia huic ægro fuerint adhibita, morbus tamen nequaquam mutabatur, imo quædam symptomata videbantur exacerbari.

Nec cicuta, ultra sesqui mensis spatium magna dosi diligentissime assumpta, levamen ullum attulit.

Miserrimo hoc in statu cum nullum ferme medicamentum, quod sanitatem promitteret, superesset, rogavi Dominum Doctorem *Collin*, Eruditissimum meum collegam, vellet pulverem de aconiti extracto huic ægro præbere.

Post paucos dies obstupuimus mirum effectum, non tantum dolores omnes mitigabantur, sed & jam quædam in membris mobilitas videbatur.

Post binas septimanas tumor articulorum jam erat multum diminutus, aderat in manibus eorumque digitis major & indolens flexilitas ac movendi potentia.

Finita tertia septimana æger fulcris suffultus jam potuit pedibus uti.

Quiete absque omni dolore dormivit, appetiit, vires augebantur, nec ullum ex pulvere molestiam, licet sæpius rogatus, conquerebatur.

Sub initium secundi mensis sine fulcris ambulavit, manu sinistra pugnum sat firmum formavit, id autem dextra manu præstare non potuit, quoniam adhuc aderat tumor circa carpum.

Finito secundo mense omnia membra sat libere movit, liber erat ab omni dolore, omnes fere articuli molem ac flexilitatem naturalem habebant.

Sensibilitas tamen in iis partibus, quæ antea dolente tumore erant tensæ, major percipiebatur, ac id in statu sano fieri solet.

Finito tertio mense hicce homo sanus discessit e nosocomio.

Quanto oblectamento hoc experimentum Doctiſſimo Domino *Collin* mihique fuerit, bonus quivis facile intelliget.

Etenim novem menſium labor aſſiduus & omne adhibitum medicamentum fruſtra fuit in hoc ægro, ſolus pulvis de aconiti extracto miſerum, quem jam pro perdito habuimus, feliciter ſervavit, ſanavit.

Primis duabus ſeptimanis æger ex hoc pulvere mane ſumpſit grana quindecim, & totidem veſperi.

Tertia ſeptimana ter quotidie dabantur grana quindecim; in principio ſecundi menſis eadem doſis quater fuit exhibita, nec opus fuit eam augere, quum optatus inde effectus obtinebatur.

Sub uſu hujus pulveris ter datum eſt purgans, quod ſemper cum euphoria aliquoties movit alvum.

EX.

EXPERIMENTUM XI.

FOemina, 40. annorum, vehementi membrorum, articulorumque omnium dolore laborabat.

Dolor hic in principio vagus erat, dein figebatur in uno alterove articulo, tandem iterum permeavit omnia membra, dein per aliquot dies fere penitus evanuit.

Formabantur ſenſim in manuum & digitorum articulis nodi, ac tophi duriſſimi.

Hac ratione jam per integrum annum bona ac firma ſanitate deſtituebatur.

Tres nunc menſes ſunt, quod dolores fixam in pedibus manibusque ſedem occuparint, tanta quidem vehementia, ut nec pedibus inſiſtere, nec manus citra

ſummum dolorem movere potuerit; contrahere digitos erat impoſſibile.

Etenim præterquam, quod dolores acutiſſimi id impediverint, aderant ad phalangum articulationes tophi (quaſi veræ exoſtoſes) qui mole nucem juglandem majorem ſuperabant, nec præ dolore ferebant adtactum, & ideo noctes erant quoque inſomnes.

Miſera hoc in ſtatu ferebatur ad noſtrum noſocomium.

Quum per integrum hoc tempus variis uſa eſſet remediis ſine ullo effectu, conſultum credidit ſolertiſſimus Dominus *Collin*, ut ilico daretur pulvis de aconiti extracto.

Spatio trium quatuorve dierum ſumma cum lætitia vidimus, ceſſare penitus dolorem in aliquibus partibus, & in reli-

liquis diminui adeo, ut jam noctes essent tranquillæ, rediretque appetitus, antea omnino deletus.

Secunda septimana jam liberius movit pedes, & manus.

Sub finem primi mensis in manibus fere omnes dolores disparuerunt, tophi erant minores, ferebant adtactum rudiorem, & jam poterant digiti manuum flecti.

Pulvis nec per alvum, nec per urinam, nec per vias sudoriferas nobis manifestam evacuationem ostendit, ægra antea morosa & debilis, jam jucundior fiebat, sedit in lecto, & loquebatur aliis.

Finito secundo mense ne minimus aderat dolor in manibus, quidam tophi jam penitus evanuerunt, quidam autem erant adeo parvi, & molles, ut nec ter-

tia voluminis pars amplius ſuperſtes fuerit.

Ægra jam firmos pugnos poterat formare; vires augebantur quotidie.

Tertio nunc menſe continuat pulveris uſum, & tophi fere quotidie minuuntur, & dolores ceſſarunt in omnibus membris, atque articulis.

Finito tertio menſe ſolo hujus pulveris uſu curata valedixit noſocomio.

EXPERIMENTUM XII.

ANcilla, viginti aliquot annorum, malo venereo peſſime afficiebatur.

Orti ſunt plures in capite tophi, qui magnitudine ovum gallinaceum ſuperabant.

Glan-

Glandulæ ſubmaxillares, parotidesque in ingentem molem, tactu vere oſſeam, intumuerunt, concreveruntque.

Partes has tumidas ac induratas, & omnes totius corporis articulos & membra tantus tenuit dolor, ut miſera nil comedere, nec quiete jacere, minus adhuc dormire potuerit, deglutitio erat difficillima, & maſticatio impoſſibilis.

Summum denique aderat vitæ periculum, dum hæc ægra in noſocomium ferebatur.

Caſu rite examinato, & collatis omnibus ſymptomatibus non audebamus Dominus *Collin* & ego tentare remedia mercurialia, requirebatur celeris in melius mutatio, ne præ nimio dolore, aut ex ſomni, nutrimenti, ac virium defectu ægra extingueretur.

Quum egregios ex pulvere de aconiti extracto effectus vidimus, & frequentiori experientia eramus convicti, eum sine noxa posse ægris exhiberi, transibatur ilico ad ejus usum.

Secundo & tertio die jam dolores mitiores erant, dein sequebatur somnus, & appetitus, & deglutitio fiebat longe liberior.

Alvus ope hujus pulveris solvebatur aliquoties quotidie, & aucta est corporis totius transpiratio.

Intra mensis spatium non tantum tophi omnes diminuti sunt, sed & liquescebat multum moles durissimarum glandularum submaxillarium ac parotidum; de quo dubitabamus in principio; etenim hi tumores non tantum tactu, verum & sonitu, dum leviori instrumento

percutiebantur, osseam compagem referebant.

Aberat omnis dolor, augebantur quotidie vires, ægra quiete dormivit, appetiit, & masticationem ciborum jam absque omni impedimento exercuit.

Secundo mense tophus, qui in medio ossis frontis hærebat, rumpebatur, exiitque multa materies ichorosa, sanguine mixta.

De reliquis tophis fere nil amplius erat videndum, nec percipiendum tactu.

Sub initium tertii mensis jam omnis glandularum durities erat soluta, aderant vires, functionesque omnes videbantur ad statum naturalem redigi.

Paucæ reliquiæ, quæ nunc adhuc circa genas observantur, quotidie minuuntur, ita quidem, ut hæc ægra a suis miseriis brevi integre restituetur.

Ulcus, rupto in oſſe frontis topho ortum, quod in principio fœdum erat, & habuit labia retorrida, mali moris, applicatis linteis carptis, infuſo cicutæ madidis, optima carne replebatur, & bona firmaque cicatrix ubique formatur.

EXPERIMENTUM XIII.

VIr (40. aliquot annorum,) vera anchyloſi circa articulum cubiti ſiniſtri laborans, venit ad noſtrum noſocomium.

Totus articulus, jam a multis menſibus in ingentem tumorem, admodum dolentem, erat elevatus.

Varia externa internaque remedia longo tempore applicata, nil mutarunt; imo quædam ex iis magnos produxerunt dolores.

Ten-

Tentabatur pulvis de aconiti extracto, & intra ſesqui menſis ſpatium diſparuit tumor, evanuit omnis dolor, rediitque articulo debita mobilitas.

EXPERIMENTUM XIV.

FOemina, 34. annorum, a quatuor menſibus ingentes patiebatur dolores in crure & pede dextro.

Nullus aderat tumor, & cutis color fuit naturalis.

Remedia varii generis interna & externa nil juvabant, & ægra debuit lecto inhærere, nec ob dolores dormire poterat.

Datus autem pulvis de Aconiti extracto mox ſopivit dolores, attulit ſomnum, & intra tres ſeptimanas ægram perfecte ſanavit.

Ex

Ex enarratis experimentis evidenter deducitur, Aconiti extractum esse innocuum, & valde efficax medicamentum.

Parva dosi præstat id quandoque, quod alia fortissima remedia magna dosi & longo tempore exhibita efficere nequeunt.

Acre, quod circa articulos, tendines, & ossa hæret, irritat nervos, excitatque summos dolores, solvitur inde & agitur in motum, & per urinam, vel alvi fluxum, vel per sudorem, vel per insensibilem transpirationem ex corpore ejicitur.

Tumores scirrhosos, tophos nodosque emollit, & quandoque penitus dissipat.

Atrocissimos articulorum partiumque induratarum dolores sopit, tollit.

Ul-

Ulcera, quæ aliis medicamentis non obediunt, quandoque depurat, & firma cicatrice consolidat.

In aliquibus casibus Aconitum virtute superat Cicutam, & curat quandoque eos morbos, in quibus cicuta non convenit, aut nullam virtuten habet.

Interim tamen & quandoque exhibetur Aconitum sine effectu, & data tunc cicuta sæpe morbum levat, curat.

Hinc de cicuta semper verum manet: esse eam medicamentum summe efficax in morbis curatu difficillimis.

Ab eo tempore, quo supplementum de cicuta in lucem edidi, nova iterum multa, atque pulcherrima experimenta a nobis usu cicutæ sunt instituta.

Dissipabantur veri ac inveterati dolentesque scirrhi, curata sunt pessima ulcera

cera aliis omnibus medicamentis pertinaciter reſiſtentia. Mammæ ſcirrhus, pugnum virilem magnitudine æquans, exeſus peſſimo cancroſo ulcere, quod continuo in latum profundumque ſerpſit, uſu cicutæ abiit in gangrænam, & totus ſponte ſeparatus excidit, formabatur inde ingens fovea, quæ autem continuato uſu cicutæ interne & applicato externe fomento ex decoctione corticis peruviani mox nova & optima carne repleta fuit, & tandem adeo pulchra cicatrice obducta, ut mamma naturalem penitus molem & figuram iterum habeat.

Integre curati ſunt peſſimi cancri in lingua & faucibus; pertinaciſſimi dolores rheumatici ac arthritici ſola cicuta ſopiebantur.

Vo-

Vomitus chronicus, nulli remedio cedens, ſæpius eodem remedio perfecte tollebatur.

Scabies, peſſima faciei lepra (fruſtra jam antea datis plurimis, ac fortiſſimis medicamentis) ſola cicuta curatæ ſunt.

Articuli tumidi, dolentes, ac rigidi fomento cicutæ, & ejus uſu interno in multis ægris ad naturalem ac ſanum ſtatum redigebantur.

Caſus hi præter alios notatu digniſſimos a Doctiſſimo Domino *Collin* deſcribentur.

Hæc & alia experimenta uſu *Cicutæ*, *Stramonii*, *Hyoſciami* & *Aconiti* inſtituta intra privatos parietes facta non ſunt, verum inſtituebantur in publico noſocomio, ubi plures peritiſſimi medici ac chirurgi ægros a principio ad finem usque viderunt.

Maxime autem nobis gratulamur, quod *Illuſtriſſimus Liber Baro van Swieten* (æquiſſimus harum rerum æſtimator) ſæpius noſtrum noſocomium accedat, ægrosque, qui ad experimenta adhibentur, examinet, morbique atque curationis decurſum accurate obſervet, ita quidem, ut nullum de rei veritate dubium remaneat, cum hac ratione plures curationes propriis oculis vidit.

Infinitas propterea *Ipſi* gratias debemus, quod hunc laborem in ſe ſuſcipere ſit dignatus; *Sua* præſentia nobis ſemper novus addebatur ſtimulus ad continuanda ac perficienda ulteriora experimenta.

ANI-

ANIMADVERSIONES.

QUi deſcripta hæc remedia ægris exhibet, incipiat ſemper a minima doſi, augendo ſenſim.

Si vel minimus malus effectus ex uſu ſimilis remedii contingat, abſtinendum eſt illico.

Si vero mali nihil ſuperveniat, lenta & prudenti manu augenda eſt doſis, donec optatus obſervetur effectus; dein autem augere amplius doſim non eſt neceſſe, quamdiu idem effectus continuat.

Si quis uſu & experientia novit aliud remedium, quod meis virtute ſimile, vel adhuc efficacius ſecuriusque eſt, oro, adhibeat potius illud.

Si vero tale quid non ſupereſt, liberum cuivis manet: velle dare unum ex

meis, vel illud negligere, & ægrum relinquere fato.

Nemo cogitur, videat tantum quilibet, quid ei ſua conſcientia dictet, quid jubeat amor, quem proximo debemus.

Demonſtravi, qua methodo hæc remedia poſſint ægris tuto exhiberi.

Patet ex experimentis, in quibusne morbis hæc prodeſſe videantur.

Hoc ſufficit, & ulterior labor plura dabit.

Doctiſſimus *Max. Locher*, phyſicus in magno noſocomio ad *S. Marcum*, hæc mea remedia in pluribus ægris jam tentavit, ſiniſtri inde nil unquam vidit, ſed egregios obſervavit effectus; & dum plura experimenta collegerit, ea fideli calamo deſcribet.

Clariſſimus *Lebmacher*, vidit in febre intermittente, & in gonorrhæa inveteratiſſima profuiſſe meum pulverem ex ſaccharo & aconiti extracto, ubi jam a longo tempore omnia alia remedia incaſſum erant adhibita.

Georgius Haſenöhrl, ſolertiſſimus in noſocomio Hiſpanico phyſicus, ſuis maniacis præbuit extractum ſtramonii ad drachmam dimidiam & ad drachmam integram ſpatio viginti quatuor horarum, nulli nocuit, magnas in melius mutationes obſervavit.

An eæ autem conſtantes ſint futuræ, tempus docebit.

Paravi interim campum, in quo nobis arandum laborandumque eſt, ut, morbo decumbentium, calamitates, & cruciatus minuantur, leventur, curentur.

Perhumaniter igitur omnes bonos medicos oro, velint ii unita opera meos conatus adjuvare, velint promovere opus, quod afflicto & ægrotanti homini adeo ſalutare futurum videtur.

Et licet præſens ſæculum fors ſuperciliofo oculo noſtros intueatur labores, id nequaqam nos deterreat, erunt poſteri, qui æquiori animo judicabunt, & meritas nobis agent gratias.

Napellus.
Germ: Eisen Hütlein. Italis, Napello.
Gallis, cappe de Moine. Anglis, blaw wolffs
bayne. Suecis, stormhatt.
Aconitum Napellus offic:
Aconitum foliorum lasciniis
linearibus, superne latioribus lineae exaratis.
Napellus MATH. CAMM. POD.
vulgaris CLUSII.
Augustin: Cippse Medic:
Stud: delin et sculpsit
Viennæ, 1762.

Hyosciamus.

Germ: Doll Kraut. Anglis Henbayne.
Gallis de la Hanebane.

Hyoſciamus offic:
Hyoſcia mus foliis amplexicaulibus.
Hyoſciamus MATH. omnium.
Hyoſciamus Niger ſ. Apollinaris herba.
altercum Arabum. LOB.

Auguſtin: Cipps Medic: Stud: delin:
et sculpsit Viennæ 1762.

Datura.

Germ: Stech apfel, Gallis, pomme epineuse.
Anglis, Thornapple.

Datura offic:
Datura fructu ſpinoſo erecto, calyce pentagono.
Solanum maniacum Dioſc: COLUM.
Solanum fœtidum pomo ſpinoſo oblongo,
flore albo. C.B.

Augustin: Cipps Medic: Stud: delin:
et ſculpsit Viennæ 1762.